

PITANJA I ODGOVORI

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) nastavlja provoditi planirane aktivnosti u cilju jačanja preventivnih programa u djelatnosti medicine rada i ukupne specifične zdravstvene zaštite. Zavod u suradnji s drugim institucijama aktivno radi na uspostavljanju osiguranja prevencije psihosocijalnih rizika u sklopu mjera specifične zdravstvene zaštite. Naša je namjera senzibilizirati struku: specijaliste medicine rada, stručnjake zaštite na radu, psihologe i druge, uključujući i poslodavce, kako bi multidisciplinarni stručni tim procijenio psihosocijalne rizike i identificirao stresne uvjete na radu kao i njihove posljedice na zdravlje radnika.

Identifikacijom stresnih uvjeta stvorit će se podloga za provođenje preventivnih aktivnosti prilagođenih potrebama radnika, koje su utvrđene kontinuiranim istraživanjem i praćenjem potreba radnika kojima treba takva pomoć.

Zadovoljstvo nam je istaknuti kako se povećao interes poslodavaca za provođenje ovog novog oblika brige za radno aktivnu populaciju. Zavod nastoji obavijestiti poslodavce o činjenicama koje trebaju biti od posebnog interesa za poslodavce, kao na primjer o broju ozljeda na radu u pojedinim djelatnostima i kod pojedinih poslodavaca. Nije nas iznenadio veliki interes poslodavaca i njihov aktivni pristup i prihvaćanje suradnje na poduzimanju određenih aktivnosti za smanjenje takvih pojava.

Naš cilj je probuditi svijest o potrebi maksimalne psihofizičke zaštite radnika i nastojanju da se broj ozljeda na radu i profesionalnih bolesti stalno smanjuje. Podiže se svijest o potrebi osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti i za umirovljenike koji imaju ugovor o radu i rade najviše polovicu radnog vremena u skladu s važećim propisima.

Zanimljivo je da je povećan interes za ispravno popunjavanje prijave ozljede na radu uključujući i kvalifikacije težine ozljede.

Briga za zaštitu zdravlja radnika dobar je indikator uređenosti nekog društva i mora se kontinuirano povećavati.

1. Tko ostvaruje pravo na specifičnu zdravstvenu zaštitu u sklopu obveznog zdravstvenog osiguranja?

Na temelju članka 71. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, mjere specifične zdravstvene zaštite radnika, koje provode doktori specijalisti medicine rada, osiguravaju se *osiguranicima iz članka 7., stavka 1., točaka 1. do 6. te točaka 8., 9., 20. i 25. Zakona*. To su sljedeći osiguranici:

- osobe u radnom odnosu kod pravne ili fizičke osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj,
- osobe koje su izabrane ili imenovane na stalne dužnosti u određenim tijelima državne vlasti, odnosno jedinicama lokalne

- i područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću,
- osobe s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj zaposlene u drugoj državi članici ili trećoj državi koje nemaju zdravstveno osiguranje nositelja zdravstvenog osiguranja države članice ili treće države, odnosno koje nisu obvezno zdravstveno osigurane prema propisima države rada na način kako je to određeno propisima Europske unije, odnosno međunarodnim ugovorom,
 - članovi uprave trgovačkih društava i izvršni direktori trgovačkih društava ako nisu obvezno zdravstveno osigurani po osnovi rada kod druge pravne ili fizičke osobe u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici,
 - osobe koje se stručno osposobljavaju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno koje se stručno osposobljavaju za rad uz mogućnost primjene mjera aktivne politike zapošljavanja, u skladu s posebnim propisima,
 - osobe koje na području Republike Hrvatske obavljaju gospodarsku djelatnost obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, osobe koje samostalno u obliku slobodnog zanimanja obavljaju profesionalnu djelatnost te osobe koje u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva kao jedino ili glavno zanimanje, ako su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit i ako nisu osigurane po osnovi rada ili su korisnici prava na mirovinu,
 - osobe koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje, a upisani su u upisnik obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, ako nisu zdravstveno osigurani po osnovi rada ili su korisnici prava na mirovinu ili se nalaze na redovitom školovanju,
 - svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi nadležno državno tijelo ako nisu osigurani po osnovi rada,

- osobe koje pružaju njegu i pomoć hrvatskom ratnom vojnom invalidu Domovinskog rata prema propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi,
- osobe kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja prema posebnom zakonu.

2. Ima li poslodavac pravo tražiti refundaciju troškova prethodnog pregleda za umirovljenika kojeg je zaposlio u skladu s propisima o mirovinskom osiguranju?

Ako je korisnik mirovine na osnovi ugovora o radu s poslodavcem za najviše polovicu radnog vremena, sklopljenog u skladu s važećim odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju (članak 99., stavak 1. i.2.), osiguran u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu, tada poslodavac ostvaruje pravo na povrat navedenih troškova, u skladu sa člankom 7., stavkom 4. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 80/13. i 137/13.).

S druge strane, ako je poslodavac s umirovljenikom sklopio ugovor o djelu, u tom slučaju poslodavac nema pravo na refundaciju troškova na ime prethodnog pregleda.

3. Stručnjaci zaštite na radu prilikom popunjavanja prijave o ozljedi na radu imaju nedoumice u vezi s određivanjem težine ozljede. S obzirom da je, ako se radi o težoj ozljedi radnika, poslodavac obavezan obavijestiti Inspektorat rada koja su obilježja pojmova teže, odnosno lakše ozljede?

Na mrežnim stranicama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u dijelu koji se odnosi na „Zaštitu zdravlja na radu“, nalaze se Upute za popunjavanje tiskanice prijave o ozljedi na radu, a koje mogu olakšati poslodavcima popunjavanje predmetne tiskanice. U vezi s težinom ozljede navode se sljedeća pojašnjenja:

- Lakše ozljede su one ozljede kod kojih nema opasnosti za život, kada postoji beznačajno ili lako oštećenje organa, kada je funkcija održana ili privremeno neznatno smanjena, a radna sposobnost održava-

na. Primjeri lakših ozljeda su ogrebotine, modrice, nagnječenja, posjekotine.

- Teže ozljede su one kod kojih postoji potencijalna ili stvarna opasnost za život, značajno ili trajno oštećenje ili uništenje organa, privremena ili trajna nesposobnost za rad, unakaženje. Primjeri težih ozljeda su veća nagnječenja ili zgnječenje organa, višestruke ozljede, prijelomi, oštećenja velikih žila i živaca.

4. Koja su prava člana dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi u slučaju ozljede na radu te postoje li razlike u odnosu na slučajeve u kojima ozljedu na radu pretrpi profesionalni vatrogasac?

Ako se radi o članu dobrovoljnih vatrogasnih organizacija, kao osiguranoj osobi u skladu sa člankom 16. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 80/13. i 137/13., u daljnjem tekstu: Zakon), koji se ozlijedi u okolnostima iz članka 16., stavka 1. točke 13. Zakona, isti po provedenom postupku utvrđivanja ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti ostvaruje, u sklopu prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, pravo na zdravstvenu zaštitu i novčane naknade.

U skladu sa člankom 19., stavkom 2., točkom 12. Zakona, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje osigurava cjelokupno liječenje koje je posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Pravo na novčane naknade za osobe iz članka 16. Zakona, u koje ubrajamo i članove dobrovoljnih vatrogasnih organizacija, obuhvaća

pravo na naknadu za troškove prijevoza zbog ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu. No, ne obuhvaća i pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad zbog priznate ozljede na radu, u skladu sa člankom 37., stavkom 3. Zakona, a na temelju kojeg se osigurava i naknada za troškove pogreba u slučaju smrti osigurane osobe, ako je smrt neposredna posljedica priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti.

U slučaju priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti profesionalnog vatrogasca, isti također ostvaruje pravo na cjelokupno liječenje zbog priznate ozljede na radu, kao i pravo na novčane naknade na teret sredstava Zavoda. Navedeno također obuhvaća i pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad u 100 % iznosu od osnovice u maksimalnom trajanju od 18 mjeseci prema istoj dijagnozi bez prekida, a potom pravo na naknadu plaće u iznosu 50 % zadnje isplaćene naknade plaće na ime te privremene nesposobnosti dok za privremenu nesposobnost postoji medicinska indikacija, a sve u skladu sa člankom 52., stavcima 1. i 2. Zakona.

Za istaknuti je da se u skladu s važećim odredbama Zakona o doprinosima, u vezi s obvezom plaćanja doprinosa za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, na članove dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi primjenjuju odredbe članka 163., stavka 3. te članaka 164. i 165. navedenog Zakona, a na profesionalne vatrogasce odredbe članaka 20. do 23. predmetnog Zakona koje razlike se, među ostalim, očituju u drugačijem iznosu osnovice za obračun navedenog doprinosa.

*Veronika Laušin, dr. med.
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*